

Az emlékeztető Szent Lélek

Lectio: Ján. 14. 15-19; 25-26.

Textus: "Ama Vigasztaló pedig, a Szent Lélek, akit az én nevemben küld az Atya... ezetekbe juttatja mind azokat, amiket mondtam nektek." Ján. 14,16.

Mi a pünkösdi esemény lényege? Jól tudjuk, hogy nem azokban a csodálatos jelenségekben kell azt keresnünk, amelyeket a pünkösdi történet feljegyez. Ezek - a "sebesen zúgó szélnek" zendülése, a "kettős tüzes nyelvek" megjelenése, az apostolok bizonyágtételének idegen nyelveken is érthető megszólalása, - mind csak kísérő jelenség volt. Ezek elmúltak, a Szent Lélek ajándéka megmaradt! De ennél tovább is lépve egyet, még azt is megállapíthatjuk, hogy az apostolok lelkében e csodás "jelek" mögött végbement belső változás sem maga a lényeg, hanem csak folyománya annak. Az imént még tétova, összebúvó, minden ajtónyitásra megrezzenő kis csapat, igaz, egyszerre eltelik valami nagy bátorsággal és kilép mondanivalójával az emberek közé. Az imént még fejtelten, félénk sereg egyszerre hősi gazdává válik, mintha vezéri szót hallana: "Előre!", és annak parancsára beleveti magát az egész világ meghódításának teljesen reménytelennek látszó harcába a győzelem bizonyosságával. De miért? Honnan ez a változás?

Ebben van éppen a lényeg: csakugyan fejtelnek voltak még az imént, most pedig már nem azok. Újra vezérelt alatt állnak. Aki elmúlt napjaikban az élükön járt, összetartotta és irányította őket, s aki olyan fájdalmas űrt hagyott maga után, amikor szemük elől eltűnt a mennyek fényességébe, - azt most visszakapták! Ő maga megígérte: "Nem hagylak titeket árvául. Eljövök hozzátok." Visszakapták Őt a Szent Lélek kitöltetésében.

"Vigasztalónak" nevezte maga Jézus az Ő búcsú-ígéretében ezt a Szent Lelket. És ez a név az Újszövetség eredeti nyelvén sokkal többet jelent, mint pusztán annyit, hogy a szomorúságot örömmé változtatja. "Gyámolítót", "támogatót" jelent. Olyasvalakit, aki a segítségre szoruló mellé odaáll, és annak gyengeségét kipótolja, hogy amire magától képtelen volna, annak így meg tudjon felelni. Ezért "ügyvédet" is jelent, akit a maga dolgával jó-tehetetlen ember segítségül fogadhat, hogy ügyét jó végre vigye érette. (Tudják-e vajon a mi ügyvédi pályán dolgozó testvéreink: milyen szent lehet az ő hivatásuk, ha annak nevét a Szentírás magának a Szent Léleknek megjelölésére is alkalmasnak találja?) Egyszóval ugyanaz a Szent Lélek az ember számára, mint a tölgynek a törzse a rajta felkúszó repkény számára: nélküle elterülnék a földön, de belefogódzva megvan a tartásunk, és növekedhetünk a magasság felé!

De ez, a gyengeséget erőre változtató Vigasztaló, a Szent Lélek, nem ismeretlen, új valaki gyanánt jelent meg Jézus tanítványainak az életében. Ugyanazt a Támaszt nyerték vissza benne láthatatlanul, aki nem régen látható Mesterük és Uruk alakjában járt előttük. Azért is ugyanazt, mert az Isten Fia, Jézus Krisztus, és a Szent Lélek, egyazon örök isteni valóság az Atyával, mennynek és földnek teremtőjével. Ő jelentette meg magát egyszülött Fiában, aki testet öltve közöttünk járt, és Ő adta aztán magát Szent Lelkében, hogy betöltse híveinek életét. De azért is egy ugyanaz az elvesztett és a visszanyert Gyámolító, mert a Szent Lélek egész munkásságával mintegy Jézus Krisztus alakja mögé rejtőzik. Őt állítja híveinek a szeme elé, hogy közelségét, hatalmát és irgalmát úgy érezhessék, mintha most is közöttük volna test szerint. Így értelmette Jézus is azt az ígétét: "eljövök hozzátok." A "Szent Lélek" - azt mondta "én rólam tesz bizonyágot", "az enyémből veszi, amit nektek megjelent", "engem dicsőít". A Szent Lélek által így múlt el az ő tanítványainak "árvasága". Minden időkre élővé, hatóvá, éltető és vezérlő Úrrá lett Ő híveinek.

Ezt fejezi ki alapigénk is. "A Szent Lélek eszetekbe juttatja mind azokat, amiket mondtam nektek." Így nem válhat Jézus Krisztus sohasem a múltó évekkkel egyre fakuló emlékké, amely előbb-utóbb belevész aztán a feledés ködébe. A Szent Lélek Jézus Krisztust mindig friss emlékezetben tartja, mintha élő kortársa volna minden nemzedéknek!

Hogy ez mit jelent az egyéni élet számára, arról majd inkább a holnapi napon elmélkedjünk. Jó útravaló lesz az a mi konfirmációra élénk álló fiainknak és leányainknak, amikor majd elindítjuk őket az önálló egyháztagság útjára. Most maradjunk meg ugyanennek az igazságnak csak általánosabb szemléleténél!

I.

Alapigénk először is arra eszméltet rá bennünket, hogy nem olyan magától értődő dolog az, ha ma, kétezer év múltán is tudunk és beszélünk még Jézus Krisztusról. Valóban nem magától értődő dolog ez! A Szent Lélek kiáradása kellett hozzá. Az Ő munkálkodásának csodája ez!

Különben Jézus Krisztus minden beszéde homokba írt szó lett volna, amelyet néhány évtized széljárása eltörölt volna. Egész élete a folyó vizét felhasító hajóhoz lett volna hasonlatos, amely után egy ideig még nagy hullámverés tartja mozgásban a víz színét, de aztán minden elsimul, és semmilyen nyom nem jelzi: mi történt? Jézus az Ő mondanivalóját egyetlen írott szóval sem örökítette meg az utókor számára. Piramis-építő fáraók, emlék-oszlopot vagy emléktáblát állító fejedelmek és hadvezérek módjára semmilyen látható jelről nem gondoskodott, amely késői nemzedékeknek is hirdesse, hogy Ő itt járt. Az lenne a természetes, ha ma már legfeljebb porosodó könyvespolcokon őriznének néhány olyan, a szaktudósokat érdeklő könyvet, amelyben még meg van említve a neve, de egyébként a világ már régen napirendre tért volna felette úgy, hogy azt sem tudná: ki volt Ő?

Igaz, - és ezt hogy is felejthetnénk el, amikor itt áll előttünk most is a megterített szent asztal, - volt Jézusnak mégis egyfajta rendelkezése, amellyel látható örökséget is hagyott az utókorra: szerzett sákramentumokat. S azt mondta: "Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre!" De ez is ugyan mit ért volna magában véve! Ővele együtt az Ő sákramentumait is nemsokára elnyelhetette volna a feledés sötét mélysége! Hiszen sok helyt a szemünk láttára ment végbe ez a szomorú folyamat az utóbbi évtizedekben! (Hála Istennek, itt is, ott is, már megállt, sőt visszajára fordult!) Láttuk megfogyatkozni az úrvacsorával élők számát. Hiába hangzott el az ünnepi alkalmakkor a szent asztalhoz való hívás, a jelenlévők nagy része hátat fordított és eltávozott, s egyre kevesebben maradtak együtt a szent vendégségben részt venni. Milyen könnyen elképzelhető, hogy ez a folyamat tovább is halad, míg végre egészen "kimegy a szokásból" az úrvacsora, s néhány nemzedékkel később is alig tudják, hogy mi is volt az?

Hogy ez sem a mi korunkban nem következik be, s hogy kétezer éven át nem következett be, annak a Szent Lélek a magyarázata. Ő nem engedi feledésbe menni, amit Jézus mondott és cselekedett! Ő tartja meg, mindig megújuló elevenségben, a Jézus Krisztus emlékezetét az embervilágban. Mindjárt az első időkben az ő műve volt az, hogy amit az első szem-és fültanúk hallottak és láttak Jézus életéből, az ő elmúlásukkal nem vészett ki a világ emlékezetéből, hanem írott formában megőrizve rámaradt a következő évszázadokra is. És mióta van Szentírás, mindenkor a Szent Lélek visel gondot arra, hogy annak támadjanak bizonyágtevői, szószólói és hirdetői, hogy a világ sohase térhessen napirendre, mint régi időknek valamilyen, a feledésnek átadható, elavult emléke felett.

Hányszor vedlett át azóta a világ külső életviszonyainak, műveltsége színeinek és sajátosságainak a dolgában! De mindennek ellenére ma is szól az Evangélium szava, ma is van anyaszentegyház, amely arra figyel, és abból meríti életét, ma is tudatunkban él "mindaz, amiket Jézus mondott". Áldjuk és imádjuk érte a Szent Lélek Istent! Ő a mi embervilágunk örök emlékeztetője, hogy soha feledésbe ne veshessen az, amit Jézus Krisztusról tudnia kell!

II.

De tegyük mindjárt hozzá: sokkal csodálatosabb valami a Szent Léleknek ez az emlékeztető munkája, mint első pillanatban gondolnánk. Nem csak éppen arról van szó, hogy az emberiség pusztá visszaemlékezését tartja ébren régen elhangzott és lejátszódott dolgokat illetőleg. Hiszen mi mindent nem tartunk emlékezetben, ami csak értéktelen lim-lom! Felbukkannak az ilyen emlékek rég elmúlt évek vagy évszázadok mélységeiből, eltűnődünk rajtuk, eljátszozunk velük, aztán visszahullatjuk őket a feledésbe. De egészen más az, amikor a Szent Lélek "juttat eszünkbe" valamit! Annak mindig életbevágó jelentősége van, és azzal mindig súlyos felelősség is jár.

Az éjjeli bakter emlékeztetheti az alvókat az éjszakai veszedelmekre. "Tűzre-vízre vigyázzatok!" De ha megfújta tülkét és elmondta mondókáját, odább áll. Senkinek ablaka alatt meg nem áll, hogy megvárja, mit szólnak hozzá? Az emberek átfordulhatnak a másik oldalukra tovább aludni. De amikor a Szent Lélek emlékeztet Jézus Krisztusra, arra felelni kell! Amikor megcsendíti fülünkben az Ő szavát olyan életeleven erővel, akár csak most intéznék hozzánk, akkor azzal szemben állást kell foglalni!

És aki igent mond rá, ezzel új életre indult meg. Mintha mély álomból ébredne fel, csak most nyílik meg előtte igazán az élet! Ahogy az isteni szóban mindig teremtő erő van, úgy a Szent Lélek emlékeztető munkája sem csak emlékeztetés, hanem egyúttal újjáteremtés is. Eltompult lelkeket felvillanyoz vele. Elkeseredett embereket békességgel ajándékoz meg vele. Azzal, hogy nem enged bennünket elfelejtkezni Jézus Krisztusról, hanem Őt mindig újra "eszünkbe juttatja", Isten boldog gyermekeivé és rabjaivá tesz bennünket, csak be ne dugjuk előle a fülünket, és ostoba makacssággal bele ne temetkezzünk a feledésbe emlékeztetései ellenére is!

Amint végigfut a tekintetünk az első pünkösöd óta máig eltelt évszázadok emberöltőin, így tűnik a szemünkbe a Szent Lélek munkája. Fuvallva jár csodálatos szele a nagy embererdő rengetegében, s ahol megérik a leheletét, semmi nem maradhat meg mozdulatlanságában. Néha olyan erőre kap, hogy az erős szálfák is hajladoznak tőle, máskor úgy elhalkul viharzó zúgása, hogy csak az érzékeny nyárfalomb reszket meg az érintésétől. Vannak Jézus Krisztusra ujjongó elragadtatással emlékező idők, mintha újonnan fedezték volna fel, és nem tudnának eltelni vele. És vannak idők, amelyek csendes áhítatban ápolják emlékezetének örökéggő mécsesét. De akár így mutatja meg a Szent Lélek az Ő valóságát, akár úgy, mindenképpen átfarmáló, életfakasztó és tápláló erő, amelytől az ember mássá lesz, mint volna különben!

Szeretnél olyan világban élni, amelyben más senkinek soha eszébe nem jut Jézus Krisztus? Elbírnád az életet, ha neked magadnak is úgy kellene élned, hogy soha többé nem juthatna eszedbe? Áldjuk és imádjuk a Szent Lélek Istent, hogy az életnek az az elnyomorodása és lealjasodása, amit ez jelentene, csak képtelen rémlátás! A valóság az, hogy Ő nem engedi kivesszini emlékezetünkől Jézus Krisztust, és ezzel elvégzi az Ő megújító, megszentelő munkáját bennünk és körülöttünk!

III.

De sietnünk kell még egyet megjegyezni. Már is felötölhetett lelkünkben a panasz: így is elég gonosz a világ és elég nyomorúságos az élet! Igen, mert isteni munka a Szent Léleknek ez a Jézus Krisztusra való örök emlékeztetése, ami azt jelenti, hogy bizony sokszor titok elé állít bennünket. Isteni fenségében a Szent Lélek is felette áll a mi ellenőrzésünknek. Nem ad nekünk számat arról: mit, hogyan, mikor cselekszik? Ha tudjuk is, hogy abban áll az ő munkássága, hogy "eszünkbe juttassa" Jézus Krisztust, azért mi nem szabhatjuk elébe: kinek és mikor "juttassa eszébe" Őt. Saját fenséges jótetszése szerint azokon végzi munkáját, akiket Ő erre kiválaszt, és saját megfoghatatlan tervei szerint Ő szabja meg: mikor és hogyan végzi el munkáját rajtunk.

Előttünk ezért néha úgy tűnhet fel, mintha abbahagyná munkáját, vagy elakadna vele bizonyos határoknál. Támadhatnak időszakok, amelyekben úgy látszik, mintha az embereknek végre mégis sikerült volna megfelejtkezniük Jézus Krisztusról, és napirendre térniük Őfelette. Mintha már senki sem törődne azokkal, "amiket Ő mondott". Lehet, hogy külsőleg nagyon emlegetik még az Ő nevét, és minden jeladással azt bizonyítgatják, hogy Őneki szól a hódolatuk, de ez a hazug színjáték csak arra való, hogy elleplezzék az emberek a valóságot: rá sem hederítenek már az Ő szavára és akaratára! Lehet, hogy maguk is megundorodnak ettől a becstelen képmutatástól, levetik az álarcot és nyíltan kimondják: nem is akarunk már tudni Őről! Ahogyan ismerjük az emberiség életéből azt a sok áldott, tisztító és termékenyítő erőt, amelyet a Jézus Krisztusnak emlékezetben tartásával fakasztott és szétárasztott a Szent Lélek, ugyanúgy ismerjük a múltból és a jelenből a Jézus Krisztustól való tömeges eltávolodásnak példáit is, akár tüntető keresztyén látszatoktól álcázottan, akár a nyílt keresztyénellenesség színeiben jelenjenek is meg.

Hol van ilyenkor a Szent Lélek? Miért nem "juttatja eszükbe" az embereknek azt, amit az Ő dolga "eszükbe juttatni"? Miért kell néha hosszú idők múltán újra felfedezni és ráarakódott vastag rétegek alól kiásni az Evangéliumot? Miért dőlhet sokszor romba e világon az, amit a Szent Lélek munkája épített, hogy nemzedékek múltával előlről kelljen kezdődnie az Ő munkájának?

Hallgassanak el ezek a kérdések. Nem csak azért, mert hiábavalók és az Ő végzéseinek ilyen titkaiba Isten úgyszem enged nekünk bepillantást. Hallgassanak el ezek a kérdések főképpen azért, mert bűnös kérdések. Vakmerően fejetetejére fordítjuk vele az örök rendet. Mi akarunk Isten fölé helyezkedni igényeinkkel és bírálatunkkal. Mi akarjuk "eszébe juttatni" az Ő Szent Lelkének az Ő dolgát, emlékeztetni Őt annak elvégzésére, ahelyett, hogy beérnénk alázasosan a magunk szerepével: az Ő hozzánk szóló emlékeztető szavára való engedelmes figyellel!

Magunkat így megalázva teljes bizalommal imádjuk és áldjuk a Szent Lélek Istent az Ő munkásságának titokzatosságában is!

*

Végezetül pedig zendüljön meg a hálánk és örömünk szava azért az Evangéliumért, amely alapigénkből felénk hangzik. Mert az a tény, hogy a Szent Léleknek egész munkássága arra irányul, hogy "eszünkbe juttassa" azt, amit Jézus Krisztus "mondott nekünk", nyilván azt jelenti, hogy akkor nincs már semmi hozzátenni való, abban már minden benne foglaltatik. Az idők végéig most már csak arra van szükség, hogy az évszázadról évszázadra és napról napra kiújljon az emberek emlékezetében. Pünkösdi ünnepe az az orom, amelyről visszatekintünk az egyház év ünnepeinek egész sorozatára. Nem is továbbvivő állomás, hanem csak kilátópont, ahonnan megértjük az egész megtett utat. Karácsonytól nagypénteken és húsvéton át egészen a

mennybemenetel ünnepéig, a mi Urunk Jézus Krisztus megszületésétől kezdve megáldoztatásán és a halál fölötti győzelmén át mennyei megdicsőüléséig, az Isten mindent feltárt előttünk, amire szükségünk volt.

Pünkösdkor annak örvendezünk, hogy van Szent Lélek, aki mindezt "eszünkbe juttatja", hogy soha el ne felejthessük. Abban, amit Jézus Krisztus "mondott nekünk", megtalálhatjuk minden éhségünk és minden szomjúságunk megelégtetését. Ott elcsendesedik minden félelmünk és fájdalmunk. Ott fakadnak az örök élet forrásai számunkra. Áldott a Szent Lélek, hogy nem fárad el és nem szűnik meg minket mindig visszavezetni oda! Onnan elszakadva, arról elfeledkezve elvesznénk! De amíg van, aki "eszünkbe juttassa", addig minden jól van!

Dr. Victor János